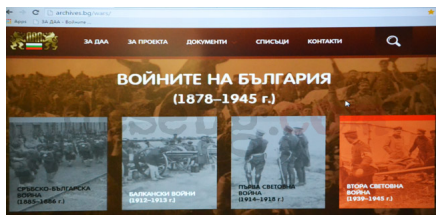

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 07 Май 2015 16:45

Ценна колекция от архивни документи и снимки, свързани с историята на България по време на Втората световна война, пусна днес онлайн Държавна агенция „Архиви“ (ДАА).

Дигиталният проект е седмият поред на ДАА от 2012 г. насам и е качен на специален сайт, озаглавен „Войните на България 1878-1945“ и може да бъде посетен на адрес (<http://archives.bg/wars/>). На него новата колекция фигурира под името „Втората световна война 1939-1945“.

„Проектът е част от националния план за отбелязване на 70-годишнина от края на Втората световна война“, отбеляза при представянето му днес председателят на Държавна агенция „Архиви“ доц. Михаил Груев.

Новият сайт съдържа няколко основни секции, сред които са списъци на загинали българи по време на Втората световна война, документи, отнасящи се до България в този период и галерия от архивни снимки.

„Изкушените любители на военна история знаят, че един от проблемите пред българската историческа наука е точното посочване на броя на жертвите. Този проблем датира от времето на Парижката мирна конференция и до ден днешен. Сочат се най-различни цифри, разминаванията са в пъти“, посочи доц. Груев.

Председателят на държавните архиви посочи, че на сайта има достоверна информация за установяването на 12 587 загинали във Втората световна война. Той уточни, че това не е окончателна цифра на убитите, но е най-близка до реалността и побърза да допълни, че разминаването с цифрите на жертвите, които в някои източници достигат до 32 000 – 40 000 идва от броя на безследно изчезналите, както и прибавянето на ранените към общия брой на убитите.

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 07 Май 2015 16:45

Михаил Груев допълни, че документите и данните с убитите обхваща целия период от включването на България към Тристранния пакт до капитулацията на нацистка Германия. Той подчерта, че „не делим убитите на наши и ваши“. За убитите преди 9 септември 1944 г. става дума за загинали български войници при партизански акции, бомбардировки и други, а след 9-септемврийския преврат става въпрос за загинали във войната срещу Германия.

Документалната и снимковата колекция, която е качена към момента на стартирането на сайта, наброява 2419 архивни документи и снимки.

По думите на Груев голяма част от тях са неизвестни на широката публичност. „Сред важните оригинални документи са Крайовската спогодба, с която България си връща Южна Добруджа. Протоколът за присъединяването на България към тристранния пакт, Законът за защита на нацията с мотивите към него, шифрованата телеграма от министъра на външните работи Иван Попов до българската легация в Москва, с която се настоява за запазване на дипломатическите отношения със СССР“, посочи председателя на ДАА.

Заедно с това в тези документи са публикувани онлайн и списъци на германски войници,

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 07 Май 2015 16:45

лежали в български болници, както и списъци на починали в България съветски войници, които са били ранени при Яш-Кишиневската операция на Трети украински фронт, и които след нахлуването му и окупирането на страната ни са транспортирани на българска територия за лечение.

„Сайтът, който предлагаме, дава възможност на онези български граждани, които имат в рода си загинали военни по времена Втората световна война, да потърсят данни за своите родственици”, посочи Михаил Груев. Това могат да направят също и германци или руснаци, в чието семейна памет е запазена информация за смъртта на техни близки в България.

Светлин Радев, директор на дирекция „Държавен военноисторически архив” (военният архив във Велико Търново) обясни, че методиката за установяване на убитите е включвала два вида списъци. Първият е списък за загиналите по войсковите части, който е с висока степен достоверен и доста богат. Той се отнася за периода 1944-1945 г. или за убитите в българската армия след включването ѝ в заключителната фаза на Втората световна война.

По думите му при всички досегашни изследвания за загиналите, които датират от 1959 г., 1969 г. и началото на 70-те години на XX век са на основата на използваните и от ДАА са най-подробните те са на базата на тези списъци, които обхващат списък за загиналите по войсковите части.

В сайта обаче е включена и информация, извлечена от втори вид списъци. Те са т. нар. списъци по място гроба, съставени в отделението за военни паметници и гробове към Министерството на народната отбрана (МНО).

В сайта не фигурират данни за жертвите на комунистическия режим веднага след 9 септември 1944 г. Липсват данни на убити военни именно по политически причини. Такъв е случая на командващият 3-та армия в периода януари 1943 г. – септември 1944 г. ген. Никола Христов. Той е убит от представители на нелегалната компартия на 8 септември 1944 г. непосредствено след осъществяване на съветския десант във Варна, след обявяването на война на Царство България от Съветския съюз, с цел територията му да бъде окупирана от съветските войски.

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 07 Май 2015 16:45

В сайта обаче попадат имената на убити партизани, вероятно защото техните имена са вписани в документите на отделението на военни паметници и гробове към МНО, съставени по времето на комунистическия режим в България.

Наесен Държавна агенция „Архиви“ се очаква да стартира разделите за Сръбско-българската война от 1885 г. и за Първата световна война.

В отговор на въпрос на desebg.com доколко българите днес се интересуват от своето близко минало и го считат за важно доц. Михаил Груев, отговори, че слабия интерес на българското общество към неговото собствено минало не е много радостна констатация.

„С всичко това, което правим, ние се опитваме да обърнем внимание на обществото колко интересна може да бъде историята, как голямата война може да бъде сведена до една малка страна, каквато е България и до още по-малки измерения – район или село ако щете“, каза той.

По думите му чрез дигитализирането на архивите Държавна агенция „Архиви“ дава възможност на краеведи, на учители, музейни работници и изследователи, а също и на хора, които се интересуват от родовата си памет и историята, да използват богатата информация и материал за размисъл, а не на последно място и да се доближат до историята на собствения си род.